

Folketinget – Europaudvalget

Christiansborg, den 25. maj 2007

EU-Konsulenten

Til

udvalgets medlemmer og stedfortrædere

EF-Domstolens generaladvokat støtter princippet i den skandinaviske arbejdsmarkedsmodel

Resumé

Generaladvokat Mengozzi har afgivet en udtalelse i den såkaldte Laval-sag ved EF-Domstolen. Udtalelsen lægger op til, at blokader, som iværksættes af fagforeninger for at tvinge virksomheder fra andre EU-lande til at acceptere kollektive overenskomster, **ikke** er i strid med udstationeringsdirektivet eller EF-traktatens regler om fri bevægelighed for tjenesteydelser. Det forudsætter dog, at disse blokader har til formål og er egnede til at sikre almene hensyn så som at forhindre social dumping og sikre arbejdstagerrettigheder.

Generaladvokaten præciserer desuden, at sådanne kampskridt skal stå i et rimeligt forhold til det forfulgte formål, hvilket det tilkommer den nationale ret at tage stilling til.

Generaladvokatens udtalelse er ikke bindende for Domstolen, men giver et kvalificeret præj om udfaldet af Domstolens dom i sagen. I 3 ud af 4 sager tilslutter Domstolens sig generaladvokatens forslag til afgørelse. Der ventes dom til efteråret.

Sagens baggrund

I 2004 skulle det lettiske firma Laval un Partneri Ltd. (Laval) udføre et byggeri på en skole i den svenske by Vaxholm. Laval udstationerede i den forbindelse lettiske bygningsarbejdere i Sverige uden at disse blev omfattet af en kollektiv svensk overenskomst. På den baggrund indledte Svenska Byggnadsarbetare-

förbundet og Svenska Elektrikerförbundet en blokade mod arbejdspladsen. Som følge af blokaden gik det lettiske firma konkurs.

Firmaet Laval anlagde herefter sag ved den svenske arbejdsret med det formål at få blokaden erklæret ulovlig og krævede samtidigt erstatning fra de to involverede svenske fagforeninger. Den svenske arbejdsret har anmodet EF-Domstolen om en præjudiciel afgørelse i sagen.

EF-Domstolen skal således bl.a. tage stilling til, hvorvidt faglige organisationer gennem blokader kan få en serviceudbyder fra et andet medlemsland til at følge regler, som kun eksisterer i kollektive overenskomster og ikke er fastsat ved national lovgivning i værtslandet¹.

Hovedpunkterne i generaladvokatens udtalelse

Den 23. maj 2007 fremsatte generaladvokaten sit forslag til afgørelse i Laval-sagen, hvori han foreslår, at blokader, som iværksættes af fagforeninger for at tvinge udenlandske virksomheder til at indgå kollektive overenskomster, på visse betingelser skal anses for at være i overensstemmelse med EU-rettens regler om fri bevægelighed.

Udstationeringsdirektivet

Generaladvokaten indleder med at undersøge, om den blokade, som de svenske fagforeninger iværksatte overfor det udenlandske selskab, er i overensstemmelse med den eksisterende EU-lovgivning på området, nærmere bestemt udstationeringsdirektivet².

Udstationeringsdirektivet pålægger bl.a. medlemsstaterne at fastsætte arbejds- og ansættelsesvilkår, herunder lønvilkår, for udenlandske virksomheder, som i forbindelse med levering af tjenesteydelser udstationerer arbejdstagere til andre EU-lande. Direktivet indfører således en delvis harmonisering af medlemslandenes regler på området.

¹ Se EU-note E-30 for en nærmere beskrivelse af sagen.

² Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/71/EF af 16. december 1996 om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser (EFT L 18 af 21.1.1997, s. 1)

Generaladvokaten lægger vægt på EF-Domstolens praksis, hvorefter EU-direktiver kan gennemføres i national ret via kollektive overenskomster³. Det er netop i kraft af kollektive kampskridt, herunder blokader overfor såvel indenlandske som udenlandske arbejdsgivere, at Sverige sikrer gennemførelse af de kollektive overenskomster, som bl.a. implementerer udstationeringsdirektivet.

Generaladvokaten anfører derefter, at såfremt der ikke findes en anden ordning til at sikre, at kollektive overenskomster finder generel anvendelse, er det ikke i strid med udstationeringsdirektivet, at faglige foreninger iværksætter blokader for at tvinge arbejdsgivere til at indgå en kollektiv overenskomst.

På den baggrund finder generaladvokaten, at lovligheden af de svenske fagforeningers blokade skal vurderes efter de almindelige regler i EF-traktaten, særligt EF-traktatens artikel 49 om den fri udveksling af tjenesteydelser inden for Fællesskabet.

EF-traktatens artikel 49 om fri udveksling af tjenesteydelser

Generaladvokaten slår fast, at blokaden udgør en restriktion for tjenesteydelsers fri bevægelighed (punkt 240). Sådanne restriktioner kan dog efter Domstolens faste praksis tillades, hvis de:

- er ikke-diskriminerende,
- er begrundet i formål af almen interesse,
- er proportionale i forhold til deres formål.

- Ad betingelsen om ikke-diskrimination

Generaladvokaten kommer ikke direkte ind på betingelsen om ikke-diskrimination men synes at lægge til grund, at en sådan ikke foreligger, da blokaden netop har til formål at skabe ligestilling mellem de udenlandske virksomheder og de svenske virksomheder, som overholder overenskomsten (punkt 241).

³ Se punkt 181 i Generaladvokatens udtalelse. Her henvises til en række tidligere sager ved EF-Domstolen, som har fastslået dette princip.

- *Ad betingelsen om formål af almen interesse*

Generaladvokaten henviser til, at EF-Domstolen tidligere har anerkendt beskyttelse af arbejdstagerne og kampen mod social dumping som formål af almen interesse (punkt 249).

- *Ad betingelsen om proportionalitet*

Ifølge generaladvokaten er betingelsen om proportionalitet opfyldt såfremt det kollektive kampskridt udgør "*et egnet middel til at opnå de formål, der forfølges, uden at gå videre end nødvendigt*" (punkt 250). I den forbindelse anfører generaladvokaten, at retten til at iværksætte kollektive kampskridt ikke er absolut, hvorfor udøvelsen af den skal "*være forenelig med hensynet til den frie udveksling af tjenesteydelser i Fællesskabet, som er af almen fællesskabsinteresse*" (punkt 252). På den baggrund foreslår generaladvokaten, at den forelæggende ret (Arbejdsretten i Sverige) skal undersøge, om de kollektive kampskridt i den pågældende sag var forholdsmæssige; det vil sige, om de vilkår, der er fastsat i den svenske kollektive overenskomst for byggearbejdere, indebærer en reel fordel, som **bidrager væsentligt** til den sociale beskyttelse af de udstationerede arbejdstagere (punkt 284).

Generelt betyder dette, at kollektive kampskridt kun kan betragtes som proportionale, hvis overenskomsten i den stat, hvor tjenesteydelsen udbydes (her Sverige), **forøger beskyttelsen væsentligt** for de udstationerede arbejdstagere, og dette skal ses i forhold til den beskyttelse, som de udstationerede arbejdstagere allerede nyder i henhold til den lovgivning og/eller kollektive overenskomst, der finder anvendelse på leverandøren af tjenesteydelser i etableringsmedlemsstaten (her Letland).

Generaladvokatens udtalelse kan dermed ikke siges at give fagforeninger ubegrænset ret til at anvende kollektive kampskridt for at gennemtvinge brugen af overenskomster. Udtalelsen lægger på den ene side op til, at retten til kollektive kampskridt ikke i sig selv er i strid med fællesskabsretten men introducerer på den anden side visse begrænsninger i anvendelsen af kollektive kampskridt.

Den danske regerings indlæg i sagen

Den danske regering har afgivet et indlæg i sagen og argumenteret for, at spørgsmålet slet ikke bør betragtes som omfattet af fællesskabsretten, idet EU

ikke har kompetence til at regulere kollektive kampskridt. Dette synspunkt tilbagevises imidlertid af generaladvokaten, som konkluderer, at spørgsmålet falder indenfor fællesskabsretten, og at sagen bør afgøres herefter (punkt 47-61).

Sagens videre forløb

Hvis EF-Domstolens dom følger generaladvokatens udtalelse skal den Svenske arbejdsret undersøge, hvorvidt den svenske fagforenings blokade mod Laval faktisk var proportional med dens formål. Det vil sige, om den svenske overenskomst ville have forbedret de udstationerede lettiske arbejderes rettigheder væsentligt. EF-Domstolen forventes at afsige dom i sagen i efteråret 2007. Generaladvokatens forslag er ikke bindende for Domstolen, men bliver fulgt af Domstolen i et flertal af sagerne.

Med venlig hilsen

Signe Riis Andersen & Thomas Fich

(3611 & 3696)